

# MAKALE SAATİMİZ

TIP ETİĞİ LİTERATÜR SUNUMU

Çağrı ZEYBEK ÜNSAL

2 ARALIK 2016

**DOCTORS HAVE NO RIGHT TO REFUSE  
MEDICAL ASSISTANCE IN DYING, ABORTION  
OR CONTRACEPTION**

Julian SAVULESCU ve Udo SCHUKLENK

# MAKALEYİ SEÇME NEDENLERİM

---

- ❖ **Biyoetik alanında takip ettiğim yazarların vicdani red konusundaki görüşlerinin merak edilmesi**
- ❖ **Vicdani reddi savunan ve karşı çıkan yaklaşımların neler olduğu ve tartışmanın hangi argümanlarla yürütüldüğünün öğrenilmesi**



# YAZARLAR HAKKINDA BİLGİ

---

Julian SAVULESCU

Udo SCHUKLENK

# UDO SHUCKLENK

Kanada Queen's Üniversitesi  
Felsefe Bölümünde Profesör  
olarak çalışmaktadır.

"Bioethics and Developing World  
Bioethics" dergisinin  
editörlerindedir.





# JULIAN SAVULESCU

Avustralyalı bir filozof ve biyoetikçidir.

Doktorasını Monash Üniversitesi'nden almıştır.

Oxford Üniversitesi UEHIRO Pratik Etik Merkezinin Müdürüdür.

Journal of Medical Ethics dergisinin de editörüdür.





# Makalenin yazım nedeni olan makaleler

---

- ❖ 2006  
Julian Savulescu  
Conscientious objection in medicine  
(Tıpta vicdani red)
- ❖ 2015  
Udo Schuklenk  
Conscientious objection in medicine: Private ideological convictions must not supersede public service obligations  
(Tıpta vicdani red: Özel ideolojik inançlar kamu hizmeti yükümlülüklerinin yerine geçmemelidir.)
- ❖ 2016  
Christopher Cowley  
A defense of Conscientious objection in Medicine: A reply to Schuklenk and Savulescu  
(Tıpta Vicdani red hakkının savunması: Schuklenk ve Savulescu'ya yanıt)
- ❖ 2016  
Julian Savulescu ve Udo Schuklenk  
Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception  
(Hekimlerin, hekim yardımlı intihar, kürtaj, gebelikten korunma yöntemlerinde hastaya tıbbi yardımda bulunmayı reddetme hakkı yoktur! )

2006

Julian Savulescu

“Conscientious objection in medicine”

---

- ❖ Eğer bir hekim kendi değerleriyle çeliştiği için, yasal olarak izin verilen, etkin ve faydalı bir sağlık bakımını vermeye hazır değilse böyle bir kişi hekim **OLMAMALIDIR!**



2006

Julian Savulescu

“Conscientious objection in medicine”

---

## TIBBİ BAKIMIN BELİRLEYİCİLERİ:

- ❖ Hukuk
- ❖ Sınırlı kaynakların adil dağıtımı
- ❖ Hastanın bilgilendirildikten sonraki istekleri

Hekimin değerleri tıbbi bakımın bir belirleyicisi değildir.



2006

Julian Savulescu

“Conscientious objection in medicine”

---

## VİCDANİ REDDE KARŞI İLERİ SÜRDÜĞÜ ARGÜMANLAR:

- ❖ Etkisizlik ve eşitsizlik (Shop doctors!)
- ❖ Uyumsuzluk (Fair-innings argument)
- ❖ Hekim olma şartları
- ❖ Ayrımcılık



2006

Julian Savulescu

“Conscientious objection in medicine”

---

- ❖ Hekimin vicdanının tıbbi bakıma dahil edilmemesi karıştırılmaması gerekir.
- ❖ Tüm hekimler ve tıp öğrencileri yasal ve yararlı olan sağlık hizmetini sunma sorumlulukları olduğunun farkında olmalıdırlar.
- ❖ Eğer tıp pratiği içinde yer alan tüm hizmetleri sunacak yeterli sayıda hekim varsa, vicdani red seçeneği de tıbbın içinde yer alabilir.
- ❖ Hastalarını vicdanen reddeden hekimler onların bu hizmeti alabileceklerinden emin olmalarını sağlamalı ve bu hizmeti verebilecek başka bir meslektaşına yönlendirmelidir.
- ❖ Vicdanen red nedeniyle hastalarının bakımını riske atan hekimlerin lisansı elinden alınmalı ya da onlar hakkında hukuki mekanizmalar işletilmelidir.
- ❖ Eğer vicdani red hakkı hastalara sunulması gereken hizmetin kalitesine, etkinliğine ve eşit olarak sunulmasına gölge düşürüyorsa tanınmamalıdır.



# “Değer Odaklı Tıp” (VALUE-DRIVEN MEDICINE)

---

PANDORANIN KUTUSU: BAĞNAZ, KİŞİYE ÖZGÜ, AYRIMCI TIP

2015

Udo Schuklenk

**“Conscientious objection in medicine: Private ideological convictions must not supersede public service obligations”**

---

Schuklenk;

- ❖ Tıpta özellikle kürtaj ve yaşam sonu ile ilgili konularda vicdani red hakkının olmasına karşıdır.
- ❖ Vicdani red hakkının hekimlere tanınmasının sağlık hizmetlerini hasta için bir piyangoya dönüştürdüğünü düşünmektedir.
- ❖ Hiç kimse tıp okumaya zorlanmamaktadır, bu gönüllü bir seçimdir.
- ❖ Tıp okumaya başlayan herkes oyunun kurallarına göre oynamayı zaten kabul etmiş olmaktadır.
- ❖ Shape up or ship out!!! (Kendine çeki düzen ver ya da terk et!!!)



2016

Christopher Cowley

## A defense of Conscientious objection in Medicine: A reply to Schuklenk and Savulescu

---

- ❖ Kürtaj, pratisyen hekimlerin iş tanımının çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle bu konuda vicdani red seçeneğinin olması sağlık sistemi içinde tolere edilebilir.
- ❖ Sağlıklı bir fetüsü öldürmek hekim çağırma ruhuna, tıbbın doğasına aykırıdır. Hekim iyileştiricidir.
- ❖ En iyi hekimler sözleşmesel ödevlerinin ötesine geçmeye motive olan hekimlerdir. Hekimliği ücret ve terfiden bağımsız olarak düşünen hekimlerdir.
- ❖ Talepleri karşılayacak şekilde sağlık hizmeti vermeye yeterli sayıda pratisyen hekim ve kadın doğum uzman yetiştirmek halk sağlığı sisteminin sorumluluğundadır.
- ❖ Hekime neden ihtiyaç duyulduğunun özünü anlamaya başladığımız zaman, vicdanına dayanarak belirli sağlık hizmetlerini vermeyi reddeden hekimlerin motivasyonunu anlamaya yaklaşmış oluruz.
- ❖ Hamile kadınlar, uygun bir kliniğe gidebilecek, hareket edebilecek durumdadırlar. Bu nedenle istedikleri tıbbi müdahaleyi yaptıracakları klinik bulmaları kolaydır.
- ❖ Vicdani red hakkını reddeden ülkeler yoktur ve sanıldığı kadar uzak durulması gereken bir hak olarak düşünülmemelidir.



2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

**Savulescu ve Schuklenk'e göre cevap çok açık.**

- ❖ **Toplumda organize olmuş dinin etkisi!!!  
Toplum ne kadar muhafazakarlaşırsa, insanlara empoze edilen değerler de o kadar muhafazakar olur.**



2016

## Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

- ❖ Cowley: *“Kürtaj, hekimlerin iş tanımının çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle bu konuda vicdani red seçeneğinin olması sağlık sistemi içinde tolere edilebilir.”*
- ❖ Savulescu ve Schuklenk: *“Cowley bunu söylerken bir noktayı atlamaktadır. O da bu hizmetlerin düzenlenmesinin iyi birşey olduğudur.”*
  - ❖ *İngiltere, Avustralya, Kanada, ve Amerika gibi ülkelerdeki bir problem de vicdani red ile ilgili düzenlemeleri yapmış olmalarıdır.*
  - ❖ *Gebeliği koruyucu yöntemlerin varlığı kadınları korumak içindir ve insanlar ne kadar ve ne zaman çocuk sahibi olabileceklerini seçmekte özgür olmalıdır. Bu seçimi yapmak da iyi birşeydir.*
  - ❖ *Dünyamızdaki yeterli insan popülasyonu düşündüğümüzde de kontrasepsiyon sosyal bir faydadır.*
  - ❖ *İnançlı pratisyen hekimlerin, kadın doğum uzmanlarının ve eczacıların oral kontrasepsiyon ilacı vermeyi reddetmeleri profesyonel değildir. Sağlık sisteminin de böyle profesyonel olmayan davranışları talep eden bir yanı yoktur.*



2016

Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

❖ Ahlaki Bütünlüğün Önemi

❖ İyi hekimler dini inancı olan kişiler midir?

❖ Empati ve Merhamet sadece inançlı olan kişilere ait bir karakter özelliği midir?

❖ Hekimler hastaların çıkarlarını kendi ahlaki bütünlüklerinin önüne koymalıdır.

❖ Kontrasepsiyon, kürtaj ve ötanaziyi tartışma yeri hasta başı değil, sosyal alan olmalıdır.



2016

Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

## Ahlaki yanlılığın netliği

- ❖ Psikolojik yanlılık
- ❖ Ahlak dışı eyleme sebep olan faktörlerin çokluğu ahlaki sorumluluğu hafifletmektedir. (İnfaz memuru ve 10 kişilik idam mangası örneği)
- ❖ Ahlaken daha az sorumlu hissetmek sıradan ahlaki psikolojinin bir özelliğidir.

2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

**Etik dışı iki laik örnek:**

- 1. Yardımcı üreme teknikleriyle üretilen ve fazla insan embriyolarının yok edilmesi**
- 2. Öldükten sonra organ bağışında bulunmayı reddetmek**



2016

Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

## Tıptaki ahlaki yanlılık

- ❖ Cowley,
- ❖ Tıbbi hizmeti verirken ahlaki yargıların rolünün ne olması gerektiği konusunda kafa karışıklığı yaşamaktadır.
- ❖ Aynı zamanda tıpta ve tıbbi hizmetlerin ulaştırılmasında ahlaki yanlılıklar konusundaki yargıların rolü ile ilgili de kafa karışıklığı yaşamaktadır.

2016

Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

## Etik Görelilik ve Kötülük

- ❖ **Etik Görelilik= Etik Nihilizm**
- ❖ **Nazi örneği**
- ❖ **Vicdani red hakkına saygı duyulmasının arkasındaki güç etik göreceliliğe olan ortak bağlılıktır.**



2016

Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception

Julian Savulescu ve Udo Schuklenk

---

Savunulabilir geçerli bir vicdani red örneği:

Guantanamo Mahkumları- zorla beslenme

Hemşirenin eylemini haklı çıkaran nedenler:

- ❖ Zorla yemek yedirmek hemşirelik mesleğinin bir parçası değildir.
- ❖ Hasta zorla yemek yedirilmeyi reddetmektedir.



2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

- ❖ Kontrasepsiyonun, kürtajın ve ötanazinin yanlış olduğuna inanan çoğu insan, bu uygulamaların işkence ya da soykırım kadar kötü olmadığını da düşünmektedirler.
- ❖ Cowley'nin önerdiği çözüm, bu uygulamaların objektif bir şekilde kötü olduğundan bahsettiğimiz noktada uygulanabilir olmamaktadır.



2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

Tıbbın amaçları hakkında görelilik:

Cowley'e göre,

- ❖ Kürtaj yapmaya karşı isteksizlik doğrudan tıbbın doğası ile ilgilidir ve objektif olarak iyileştirici olan hekimlik ile de bağdaşmamaktadır. Tıbbın doğasına yönelik bu anlayış tuhaf bir anlayış değildir.

Savulescu ve Schuklenk'e göre:

- ❖ Yukarıdaki cümledeki kürtaj kelimesi yerine kontrasepsiyon kelimesi koyulduğunda örneğin kontrasepsiyona karşı isteksizlik objektif olarak hekimlik ile bağdaşmaz demek tıbbın doğası düşünüldüğünde tuhaf olacaktır.

2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

- ❖ **“Eğer kontrasepsiyonun veya sterilizasyonun modern tıbbın bir parçası olduğuna inanmıyorsanız, hekim olmayın!”**
- ❖ **“Hekim olmaya karar veriyorsanız bu karar özerk olmalıdır.”**



2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

**Laik itiraz edilebilir vicdani red hakkı örneği:**

- ❖ **Doğuştan anomalisi olan çocukların transplantasyon bekleme listelerine alınmaması - Eşitlik ilkesi ihlali**
- ❖ **Yararcılık ve eşitlik ilkesi çatışması**

2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

**Cowley,**

- ❖ Hollanda'da ötanazi yapmak isteyen hekimleri bir sisteme kayıt olması
- ❖ Kaynakların böyle bir sisteme ayrılmasının gerekliliği
- ❖ Üzerinde tekel kurulan cerrahi gibi uygulamalar lüks olamaz veya kişisel nedenlerle esirgenemez!



2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

**Çıkarlar hakkında çoğulculuk**

❖ **Paternalizm**

❖ **Hekimlerin tıbbi takdiri**

❖ **Ötanazinin kamu parasının ekonomik kullanımını açısından değerlendirilmesi**

2016

**Doctors have no right to refuse medical assistance in dying, abortion or contraception**

**Julian Savulescu ve Udo Schuklenk**

---

❖ **Ötanazinin uygulanmasına karşı çıkan görüşlere verilebilecek cevaplar:**

- 1. Ötanazi isteğinin ve hastanın kendi yaşam kalitesi hakkında düşüncelerinin de uzun süre sabit kalması**
- 2. Tıbbın sadece objektif olarak hastanın en üstün yararını sağlaması olduğu görüşünden vazgeçilmesi ve tıbbın hasta özerkliğine saygıyı da önemsemesi**
- 3. Yemeyi ya da içmeyi reddederek intihar etmesine bir anlamda izin verilen hastaların en üstün yararlarının hekim yardımlı intihar düzenlemeleri yapılarak korunması**



# Sonuç

---

- ❖ Nedenler ve değerler tıpta birinci derecede önemlidir.
- ❖ Hekimlerin neyin doğru olduğunu akılcı bir şekilde takip edebilmeleri için değerlerinin olması gerekir.
- ❖ Kişisel değerler hastabaşı sağlık bakımı vermeyi etkilememelidir.
- ❖ Hekimler, sağlık politikaları ya da hukuki reformlar için mücadele edebilmelidirler.
- ❖ Hekimler aynı zamanda kişisel değerlerine dayanarak ve nedenleriyle birlikte hastalara danışmanlık verebilmelidirler.
- ❖ Ancak, hekimlerin hastaların hakkı olan tıbbi bakımı onlara vermeyi reddetmelerine izin veren özel ahlaki statüye sahip olma hakları yoktur!!!

# SHEAKSPEARE

---

**'CONSCIENCE IS BUT A  
WORD COWARDS USE,  
DEVISED AT FIRST TO KEEP  
THE STRONG IN AWE!!'**



**TEŞEKKÜR EDERİM.**